

mentalKLINIK Fotoğraf: Serkan Edelekioğlu

Ne Geçmişe Ne Geleceğe Dair: Markiz'de Dehşetli Güzel

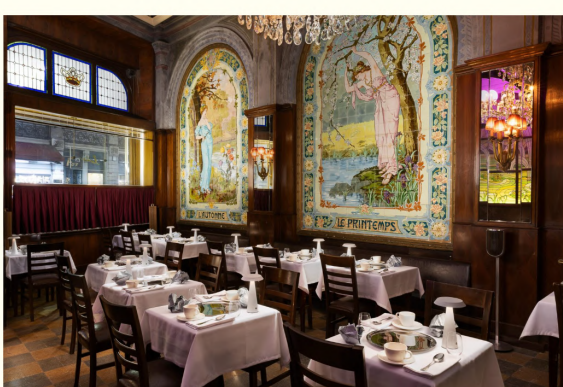
Uzun zamandır kapalı olan ve bir döneme damgasını vuran Markiz Pastanesi, PİLEVNELİ işbirliğiyle :mentalKLINIK'in "Dehşetli Güzel" adlı performansını ev sahipliği yapıyor. "Dehşetli Güzel", :mentalKLINIK'in kara mizahla bezenli yaklaşımıyla üretilen kutlama pastaları ve ses yerleştirmesiyle birlikte 16 Mart'a dek deneyimlenebilecek.

HALE ALBAYRAK 28 ŞUBAT, 2025 26. SAYI / ÇAĞDAŞ SANAT / KAPAK KONUSU

Beyoğlu'nun tam kalbinde, geçmişin zarafetiyle bugünün kaosunu birleştiren, hikâyeleriyle dilden dile dolaşan Markiz Pastanesi'nin yeniden ne zaman açılacağı ve işlevinin ne olacağı uzun süredir merak konusuydu. Markiz'in tarihsel ve kültürel ağırlığını bilenler, son dönemlerde mekânın içindeki hareketliliği merakla izliyordu. Ve sonunda haber geldi... PİLEVNELİ'nin öncülüğünde 2-16 Mart tarihleri arasında sanatçı ikilisi mentalKLINIK ve Tuğana Okan Nalçacı (Cutie Cake Co) iş birliğiyle gerçekleşen *Dehşetli Güzel* (Awfully Marvelous) projesiyle Markiz'de yeni bir dönem başlıyor.

Markiz Pastanesi, İstanbul'un kültür tarihine damgasını vurmuş, kendine has zarafeti ve lezzetle yıllar boyunca hafızalarda yer etmiş eşsiz bir buluşma noktası. İlk olarak 1838'de Lebon Pastanesi adıyla açılan bu mekân, 1940 yılında Avadis Ohanyan Çakır tarafından satın alındığında yeni bir döneme adım attı. Çakır, Paris'in ünlü *Marquise de Sévigné* çikolata firmasından ilham alarak pastanenin adını Markiz olarak değiştirdi. Meşhur Art Nouveau mevsim panoları, Limoges porselenleri, gümüş servis setleri ve titiz kurallarıyla Markiz, dönemin entelektüellerinin ve sanatçıların buluşma noktasıydı. Orhan Kemal, Sait Faik, Peyami Safa, Orhan Veli, Mina Urgan, Salâh Birsel, Atilla İlhan ve Haldun Taner gibi isimlerin bir araya geldiği bu mekân aynı zamanda bir sanat mahfiliydi. Ancak zamanla değişen şehrin kültürel dokusu, Markiz'i de tesiri altına aldı. 1980 yılında kapanan, 2003'te yeniden açıldı da eski ihtişamını yakalayamayan bu ikonik mekân, 2016'da bir kez daha kapandı. 2023'te Mehmet Erkul ve Tekin Esen tarafından devralınan Markiz'e yönelik beklentiler, şimdi zamansız bir deneyimle karşılık buluyor.

Markiz. Fotoğraf: Erdem Can

2-16 Mart tarihlerinde Markiz'in nostaljik atmosferinde hayata geçecek *Dehşetli Güzel*, yaşanmamış olanın deneyimlenebileceği hayali bir zamana davet ediyor. :mentalKLINIK yıkım, mizah ve normlar arasındaki çatışmayı görünür kılarak, sadakatini yerini geçiciliğin ve efemer ilişkilerin aldığı çağımızda, tüketim alışkanlıklarımıza ve biçim odaklı dünyamızı sorgulamaya davet ediyor. Bu performans, ideal güzelliğe değil, gerçekliğe odaklanarak katılımcılara tat, doku ve anılar üzerinden yeniden düşünme fırsatı tanıyor.

Dehşetli Güzel, :mentalKLINIK'in keskin mizahını, Tuğana Okan Nalçacı'nın (Cutie Cake Co) yaratıcı dokunuşlarıyla buluşturarak alışılmışın dışında bir deneyim sunuyor. Kusursuz sunum estetiğine meydan okuyan *Dehşetli Güzel* kutlama pastası, ziyaretçiyi görselliğin mutlak otoritesini sorgulamaya davet ediyor. Tat, doku ve form arasındaki gerilim, yeme alışkanlıklarının sosyal statüye nasıl iç içe geçtiğine dair ironik bir anlatıya dönüştürüyor.

:mentalKLINIK'in Orkun Şentürk ile birlikte tasarladığı *Hayalet Pariltılar* ses enstalasyonu, mekânda dedikodular, söylentiler ve güncel tartışmaları, dikkat ekonomisinin boğuk uğultusu eşliğinde yeniden kurguluyor. Yapay zekâ tarafından üretilen diyaloglar, sanki herkes oradaymış gibi pastanenin içinde yankılanarak, sosyal ritüellerle dair tanıdık ama tuhaf bir atmosfer yaratıyor. Kopuk ve kesintili konuşmalar, dijital çağın dağınık bilgi akışını yansıtırken, gerçek ile kurgu arasındaki sınırları belirsizleştiriyor.

Dehşetli Güzel, yalnızca damakları değil, koku ve ses enstalasyonlarıyla tüm duvarları hareket geçiriyor ve çağımızın güzelliği anlayışına, sosyal prestije ve tüketim alışkanlıklarına ironik bir eleştiri sunuyor. Markiz'in bir zamanlar titizlikle korunmuş kurallarını hatırlayalım: Kravatsız girmek yasaktı, şapkanız yoksa yarinizdeki dükkândan şapka kiralamanız gerekirdi. Bugün ise bu kuralların yerini, tat ve sanat arasındaki sınırsız yaratıcılık alıyor.

Dehşetli Güzel, yalnızca bir yemek performansını değil, aynı zamanda estetik algılarımızı sorgulatan bir sanat deneyi. İnternet üzerinden rezervasyon yöntemiyle ve biletli sistemle ziyaretçilerini ağırlayacak bu projede mentalKLINIK, bu sıradışı yaklaşımla sadece bir yemek masasına değil, geçmişle geleceğin kesiştiği o eşsiz noktaya dokunuyor. Tıpkı Markiz gibi: dışarıdan nostaljik bir zaman tüneli, içeride ise çağdaş bir patlama.

Markiz'in geleceğe yönelik sorular hâlâ cevaplanmayı bekliyor. Ama kesin olan bir şey var: *Dehşetli Güzel*, yalnızca bir proje değil, hem Markiz'in hem de İstanbul'un kültürel belleğinde yeni bir sayfa. Markiz'in ruhunu zamanla bizzat bir mikroklima döndürülen projenin detaylarını, sanatçı ikilisi :mentalKLINIK, PİLEVNELİ'nin kurucusu Murat Pilevneli ve Markiz'in sahiplerinden Ömer Esen ile konuştuk.

"Markiz'i Dönüştürmek Niyetinde Değiliz"

:mentalKLINIK

Dehşetli Güzel, Markiz Pastanesi'nin geçmişteki entelektüel ve kültürel işlevine nasıl bir gönderme yapıyor ve bu işlevi güncel bir biçimde nasıl dönüştürüyor?

:mentalKLINIK olarak Markiz Pastanesi'ni dönüştürmek niyetinde değiliz. Yaşanmamış, hissedilmemiş bir zaman-mekân kurgulayarak "dehşetli güzel" bir hayal kurduk. Bir zamanlar fikirlerin, söylentilerin, dedikoduların ve kültürel buluşmaların odak noktası olarak sosyal hayatın önemli bir merkezi olan Markiz'de yaşananlar, birçok kişinin hayatına zenginlik kattı. Kapandıktan sonraki kuşaklar, şahit olmadıkları bu zamana özlem duydu. İstiklal Caddesi kabuk değiştirdi ve Markiz, şu anda bu değişimin vücut bulmuş bir simgesine dönüştü.

Biz, mekânların yumuşak karnına düşmeden, geçici de olsa bugünün anksiyetelerini, söylentilerini ve fikirlerini dolaşma sokan bir mikroklima yaratmak istiyoruz. Kara mizah, oksimoronlar ve duyusal çelişkilerle katılımcıları sarsan bu proje, kapitalist başarı ve mutluluk fantezilerini sorgularken yıkım bir kutlamaya, geçmiş bir başlangıç noktasına çeviriyor. *Dehşetli Güzel* ile sadakatini yerini alan geçicilik ve efemer ilişkiler çağında, bu deneyim kaos, mizah ve güzellik normları arasında bir çatışma yaratarak tüketim alışkanlıklarımızı ve form odaklı dünyamızı sorgulamaya davet ediyor. Yemek artık sadece tüketilmiyor, bir performans, bir anlatıya ve sonu yeni bir başlangıç adına kutlayan bir deneyime dönüşüyor.

Geçmişin ruhunu taşıyan bu mekân, şimdi yaşanmamış olanın deneyimlenebileceği, ne geçmişe ait bir sahne ne de geleceğe dair bir öneri barındıran bir alan sunuyor.

Bu işin yemek performansını kullanarak toplumsal beklentiler ve estetik algularla hangi yollarla yüzleşiyor ve geleneksel gastronomi ilkelerini nasıl sorguluyor?

:mentalKLINIK'in oksimoron yaklaşımı ile *Dehşetli Güzel*, yaratım ve yıkımı aynı anda kucaklayarak izleyicinin performansında sonlanan bir deneyim sunuyor. Sanatçı olarak PİLEVNELİ ile geçici bir hafıza alanı yaratarak, yeni bir Markiz Pastanesi'nde gerçekleştirilebilecek "dehşetli güzel" bir iş. Bu kutlama pastası, yemek kültürünün güncel çılgınlığa dönüşümünü ve bu çevrede gelişen sosyalleşmeyi ele alan; geçmişin Markiz atmosferini günümüzün çelişkili estetik anlayışıyla harmanlayan bir proje.

Bu performatif pastane deneyimi, :mentalKLINIK'in duyusal bir diyalog yaratma yaklaşımıyla şekillendi. *Dehşetli Güzel*, tat, doku, koku, ses, stil ve hissetme gibi başlıklar altında belirlenen kelime dağarcıkları ile Tuğana Okan Nalçacı'ya yaratıcı bir soru dizisi olarak sunuldu. Çarpıcı ama aynı zamanda yıkıma açık ve her biri tekil formlarda bu pastalar, hem gösterişli hem dağınık, hem çekici hem de dehşetli tüketim sunulan, geçicilik ve çelişkilerle dolu bir kutlama pastası.

Markiz'in yıllardır süregelen belirsizliği ve yeniden açılmasıyla ilgili büyük bir merak ve beklenti var. Bu beklentiyi nasıl değerlendiriyorsunuz. İşiniz bu beklentiye nasıl bir karşılık veriyor?

Markiz'in yeniden açılması, birçokları için geçmişe bir dönüş hayalini ifade ediyor. Ancak bu proje, nostaljiye hapsolmek yerine bugünün estetik ve duygusal gerçekliklerini keşfetmeye odaklanıyor. *Dehşetli Güzel*, geçmişin mirasını duyusal bir performans aracılığıyla yeni bir bağlama taşıyor; geçici de olsa bir hafıza alanı yaratarak, yeni buluşmalara, aşklara ve farklı kuşaklar ile disiplinlerin karşılaşmasına yer açıyor. Markiz, bu projeye bir yandan tarihinin hikâyelerini yaşatırken, diğer yandan çağdaş bir meydan okuma olarak yeni bir anlatı sunuyor. Amaç, kaybedilen duygu ve fikir alışveriş fırsatlarını bir süreliğine de olsa geri kazanmak ve katılımcılara bu büyüklü mekânın yeniden hayat bulduğu bir an yaşatmak.

Fotoğraf: Erdem Can

"Misafir Olduğumuzun Bilincindeyiz"

MURAT PİLEVNELİ

Markiz Pastanesi gibi tarihi ve kültürel bir mekânda böyle bir iş birliğine imza atmak, galeri için nasıl bir anlam ve önem taşıyor? Sizi bu projeye yönlendiren itici güç ne oldu?

Farklı mekânlara misafir olmak ve sanatçılarımızın bu mekânlarda işler üretmesinin öbünü açarak birlikte yeni deneyimlere imza atmak, her zaman için önceliklerimizden bir tanesi oldu. Geçmişte Mecidiyeköy Lükör Fabrikası, Kapalıca Clubhouse ve PİLEVNELİ Yalıkavak gibi mekânlarda yaptığımız iş birlikleri, bu ortak deneyime önemli katkı sağlıyor.

Markiz uzun yıllardır kendi işlevinden uzak, amacına ters işletmelere ev sahipliği yaptı ve türlü badireler atlattıktan sonra, 2024 yılında Tekin Esen ve Mehmet Erkul aracılığıyla satın alındı. Ardından, aslına uygun bir şekilde restore edilmeden önce sererek hatırat markası kısıtlı süreli projeler tasarlandı. Markiz belki de İstiklal Caddesi'nde bulunan en önemli marka. Mekânın tarihsel değeri ve geçmişi çok yüksek; bu hesaplaşma bile bana itici güç olarak yeter.

Tarihi bir mekânda çağdaş sanat projesi yürütürken, mekânın belleğini korumak ve görünür kılmak adına nasıl bir yaklaşım benimsiyorsunuz?

Niteliksizlik ve umursamazlık her geçen gün daha da ağır basıyor. Restorasyon kivesi altında ilişkiz uygulamalarla mekânı geri kazandırmaya çalışırken, tam tersine mekânın belleği iyice yok ediliyor. Buna engel olabilir miyiz? Bilmiyoruz. Ancak en azından desteklemeyerek ve doğruyu yapmaya çalışarak, düşündürmeye ve yaptıklarımız aracılığıyla görünür olmaya katkı sağlayabiliriz.

Markiz'in mevcut hâline hiç dokunmayacağız; misafir olduğumuzun bilincindeyiz. Mekânın güzelliğini yeniden gözler önüne sererek çağdaş sanat ile bir sentez oluşturmayı amaçlıyoruz, pek bir ufak dokunuşlarla. Bu buluşmanın bize nasıl bir deneyim sunacağına ve katılımcılar üzerinde ne tür bir dönüşüm yaratacağına tamamen açık bir şekilde tanıklık edeceğiz.

Fotoğraf: Erdem Can

"Mekânın Özgünlüğünü Yaşatacağız"

ÖMER ESEN

Markiz'in geçmişteki dokusunu koruyarak ilerleyen süreçte mekânın özünü nasıl yaşatmayı planlıyorsunuz?

Markiz'in geçmişindeki kültürel ve sanatsal değerleri koruyarak, mekânın özgünlüğünü yaşatmayı hedefliyoruz. PİLEVNELİ ile işbirliği yaparak, tarihi dokusunu bozmadan sanatsal etkinliklere ev sahipliği yapacak bir planlama ile tanıtım yolunu izliyoruz. 2025'e girerken Tanrı Misafiri ile yaptığımız etkinlikte, mekânın korunmasına dair nasıl bir yol haritası izlediğimizi misafirlerimize göstermeye çalıştık. Bu süreç, hem mimari olarak yapıyı hem de Markiz'in taşıdığı kültürel anlamı oluşturduğumuz arşiv sayesinde titizlikle koruyarak ilerleyecek.

Markiz'in web sitesi aracılığıyla, geçmişte burada vakit geçirenlerin anılarını paylaşmalarına olanak tanıyacak bir platform oluşturacağız. Bu sayede, Markiz'in kültürel mirası daha da güçlenecek.

Dehşetli Güzel projesinin ayrıntılarına ve bilet bilgilerine pilevneli.org adresinden ulaşabilirsiniz.